

RECHTSBIJSTAND- VERZEKERAAR KNAAGT VERDER AAN DEKKING

TON STEINZ

Rechtsbijstandverzekeraars beperken de vergoeding voor ingeschakelde advocaten tot een maximum en hanteren een eigen risico. Europarlementariër Sophie in 't Veld heeft de Europese Commissie gevraagd of dat wel mag.

DOOR / LEX VAN ALMELO

Om de kosten voor rechtsbijstandverzekeraars in de hand te houden en de premies voor consumenten betaalbaar, kan de vrije advocaatkeuze worden beperkt. In Nederland beperken verzekeraars de kosten door zaken zo veel mogelijk te laten afhandelen door eigen juristen. Als je de kwaliteit van deze juristen vergelijkt met die van onafhankelijke advocaten roept die vragen op, vindt Europarlementariër Sophie in 't Veld. In december 2018 heeft zij de Europese Commissie onder meer gevraagd of Nederland Richtlijn 87/344/EEG wel goed heeft geïmplementeerd nu de Nederlandse verzekeraars ook de vergoedingen voor externe juristen aan banden leggen. Het antwoord is niet te verwachten vóór eind maart.

GEEN KEUZE

De Consumentenbond hield in 2018 de polisvoorwaarden van dertig rechtsbijstandverzekeraars tegen het licht. De jaarpremies variëren van 177 euro voor een alleenstaande tot 397 euro voor een gezin. Achttien verzekeraars werken met een 'drempelbedrag' van 175 euro, bij de rest ontbreekt de eigen bijdrage of ligt die iets lager. Alle dertig verzekeraars hanteren maxima voor 'externe kosten', die variëren van 15.000 tot 100.000 euro. Als inschakeling van een advocaat niet wettelijk verplicht is, liggen de maxima tussen de 3.000 en 6.050 euro.

Joyce Donat van de Consumentenbond: 'Dat zijn belachelijk grote verschillen, waarbij je je kunt afvragen

of er nog wel sprake is van een vrije keuze. De drempel is zo hoog dat het financieel heel onaantrekkelijk wordt om een advocaat in te schakelen.

Mensen kiezen eieren voor hun geld en laten een jurist van de verzekeraar procederen.'

Of de verzekeringjurist het onderste uit de kan haalt voor zijn cliënt is de vraag. De 1550 verzekerden die de Consumentenbond bevroeg, zijn gematigd positief over de juridische steun die de verzekeraar biedt en kritisch over de geleverde inspanning. 'Het komt er uiteindelijk op neer dat je het eerst zelf moet doen. Pas wanneer de zaak vastloopt, komt de rechtsbijstandverzekering in actie,' zegt een verzekerde in de *Consumentengids* (september 2018).

Oud-advocaat Ton Steinz maakt zich al jaren druk over de werkwijze van Nederlandse rechtsbijstandverzekeraars. In juni 2018 deed hij in het *Nederlands Juristenblad* verslag van zijn onderzoek naar de praktijk in verschillende landen. 'Nederland is het enige land waar rechtshulpverleners in loondienst mogen procederen. In bijvoorbeeld Duitsland, België en Frankrijk moeten alle procedures worden behandeld door advocaten. In Duitsland zijn de vergoedingen voor de werkzaamheden van advocaten wettelijk gereguleerd. Nederland zou die kant ook op kunnen gaan en daarbij kunnen uitgaan van de kosten voor verschillende

procedures zoals de Commissie-Van der Meer die heeft vastgesteld. Dat voorkomt gebakkelei over de hoogte van advocatendeclaraties.'

Op basis van de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie meent Steinz dat het verreweg het beste is dat alleen de wetgever de vergoedingen beperkt en niet de verzekeraar. Het *Advocatenblad* vroeg acht hoogleraren en een terzake gepromoveerd jurist of de branche wel bevoegd is de vergoedingen voor advocaten te beperken. De zes benaderde Nederlandse hoogleraren schuiven de vraag door. Twee Belgische hoogleraren en de gepromoveerde jurist zeggen alle drie: zolang de Nederlandse wetgever niets regelt en het recht op een advocaat naar keuze niet illusoir wordt, mogen verzekeraars de vergoedingen langs contractuele weg beperken.

Kris Bernauw, hoogleraar privaat-

'De drempel is zo hoog, dat het financieel onaantrekkelijk wordt een advocaat in te schakelen'

recht aan de Rijksuniversiteit Gent: 'Als de nationale wetgevers van de lidstaten geen minimumdekking voorschrijven, hebben rechtsbijstandverzekeraars contractvrijheid. Of de contractuele dekkingsbeperking het beginsel van de keuzevrijheid van raadsman in het gedrang brengt, moeten nationale rechters beoordelen.' ►

JOYCE DONAT

Bo Holthinrichs, die eind vorig jaar promoveerde op zijn onderzoek naar de reikwijdte van de vrije advocaatkeuze in rechtsbijstandverzekeringen: 'Het Europese hof heeft in 2011 in de zaak van Stark tegen DAS gezegd dat de Richtlijn niet de dekking en de hoogte van de vergoedingen regelt. Zowel lidstaten als verzekeraars mogen de vergoeding dus beperken, zolang de vrije advocaatkeuze maar niet illusoir wordt. Of dat zo is, moet je van geval tot geval bekijken.' Nederland heeft volgens Holthinrichs altijd een uitzonderingspositie gehad in Europa, ook toen de

'In Nederland leunen de verzekeraars zwaar op de dienstverlening in natura; dat is historisch zo gegroeid'

Europese Richtlijn in 1987 werd ingevoerd. 'In Nederland leunen de verzekeraars zwaar op de dienstverlening in natura; dat is historisch zo gegroeid. Omdat een groot deel van de rechtshulpverlening hier wordt uitgevoerd door verzekeringsjuristen

en schaderegelingkantoren zijn de premies hier gematigd, terwijl de uurtarieven van advocaten vrij zijn. In Oostenrijk en Duitsland bestaan minimumtarieven voor advocaten. Verzekeraars mogen met name in Duitsland niet zelf dossiers afhandelen. Maar vanwege alle verschillen kun je de markten niet met elkaar vergelijken.'

REGULERING

Volgens Ton Steinz hoeven de rechtsbijstandverzekeraars de externe kosten helemaal niet zo af te knijpen om de premies betaalbaar te houden.

In zijn conclusie bij het Snel-DAS-arrest – waarin de Hoge Raad in 2014 zei dat de verzekeraar niet mag bepalen dat de kosten voor de inschakeling van een externe advocaat alleen worden vergoed als de verzekeraar daartoe besloten heeft – wees advocaat-generaal Spiererop dat de gemiddelde premie voor een gezinspolis in 2011 143 euro bedroeg en de gemiddelde schade per verzekerd gezin 82,60 euro, een marge van 60,40 euro. Nadien zijn geen actuele schadebedragen meer gepubliceerd. Wel schrijft DAS in zijn jaarverslag 2017 dat het aandeel za-

ken dat wordt uitbesteed aan externe rechtshulpverleners in 2017 steeg van 6,8 naar 7,2 procent als gevolg van de rechtspraak. Volgens het Verbond van Verzekeraars verschillen deze percentages per verzekeraar. Wat de financiële gevolgen van de vrije advocaatkeuze zijn voor de hele sector kan het verbond niet in kaart brengen 'omdat de invloed per verzekeraar erg kan verschillen', zegt Oscar van Elferen, die er op wijst dat de marge tussen de premie en de schade niet allemaal winst is, omdat hiervan nog overheadkosten en provisies voor de tussenpersonen afgaan.

In Duitsland en Frankrijk zijn de premies voor rechtsbijstandpolissen hoger dan in Nederland, maar minder hoog dan Bo Holthinrichs had verwacht. Volgens hem is het denkbaar dat de verzekerde hier meer gaat betalen als deze alle advocaatkosten vergoed wil hebben. 'Maar er is eigenlijk nooit onderzocht wat zo'n product precies kost en hoeveel extra premie nodig is om de inschakeling van een advocaat geheel te vergoeden.'

Holthinrichs betwijfelt of een vergoedingsregeling die Steinz bepleit kans van slagen heeft. 'In 2015 heeft de Commissie-Wolfsen de wenselijkheid van tariefregulering laten onderzoeken. Volgens de onderzoekers levert dit niet zonder meer positieve resultaten op. Je zou het eventueel alleen kunnen invoeren voor zaken van rechtsbijstandverzekeraars. Maar zo'n oplossing vergt een flinke politieke ingreep en een breed draagvlak. Vooral ook vanwege mededingingsissues.'

Oscar van Elferen van het Verbond van Verzekeraars: 'Standaardisatie van de werkzaamheden, met bijpassende uren en prijzen, draagt bij aan de kwaliteit en betaalbaarheid van de hulp en daarmee aan een duurzame toegang tot het recht.' Als een verzekerde kiest voor een externe hulpverlener moeten de kosten worden vergoed als de hulpverlener goed en efficiënt werkt en de kosten redelijk zijn. Die redelijkheid hangt ►

Aantjes Zevenberg
ADVOCATEN

CASSATIE
IN CIVIELE ZAKEN

Mr. K. Aantjes
aantjes@aanjeszevenberg.nl

Mr. F.I. van Dorsser
vandorsser@aanjeszevenberg.nl

070-3906260 | www.aantjeszevenberg.nl

VAN BOVEN
ADVOCATEN

VOOR ONS
ADVOCATENKANTOOR
IN MIDDELBURG
ZIJN WIJ OP ZOEK NAAR
EEN GEVORDERD
ADVOCAAT-STAGIAIRE
OF BEGINNEND
MEDEWERKER
VOOR DE CIVIELE
PRAKTIJK.

WIJ BIEDEN
Een plek in een enthousiast en gedreven team van drie advocaten en drie ondersteuners. Je zult zowel zelfstandig als in samenwerking met de overige advocaten procederen en adviseren over uiteenlopende kwesties op het gebied van het ondernemingsrecht, insolventierecht, vastgoedrecht en/of arbeidsrecht.

WIJ ZOEKEN
Een enthousiaste en ambitieuze advocaat, die weet wat hij/zij wil, ondernemend is en die gaat voor de zaak. Daarnaast ben je een teamspeler die graag een bijdrage levert aan onze praktijk.

www.vanbovenadvocaten.nl

SOLLICITEREN?
Heb je interesse? Stuur dan je sollicitatie per e-mail naar mr. Folkert Hiemstra: f.hiemstra@vanbovenadvocaten.nl

VACATURES

ADVOCATENBLAD

Wilt u goede kandidaten om uw team te versterken? Plaats uw vacature dan in het Advocatenblad. Het vakblad met het beste bereik onder de doelgroep.

- voorkeurspositie naast redactie mogelijk
- plaatsing op vacatureladder website
- doorplaatsing in online nieuwsbrief
- toegesneden opmaak via onze vormgevers (online/print)

Als u inhoud en kwaliteit zoekt
bel of mail Capital Media Services
mail@capitalmediaservices.nl of 024 - 360 77 10

ADVOCATENBLAD.NL

KALBFLEISCH ADVOCATEN TE HAARLEM
zoekt **ADVOCAAT**
(STAGIAIRE/MEDEWERKER/PARTNER)

Een van de partners gaat met pensioen zodat wij op zoek zijn naar een advocaat die graag in een klein teamverband wil werken.

Dit kan zijn als stagiaire, medewerker maar ook zij die op een andere wijze willen samenwerken worden eveneens uitgenodigd te reageren.

De huidige praktijk van het kantoor legt zich toe op verschillende rechtsgebieden, zoals het civiele recht, strafrecht, bestuursrecht en de algemene praktijk. Met name zij die affiniteit hebben met het civiele recht (arbeidsrecht, letselschade) en het bestuursrecht worden uitgenodigd te solliciteren.

Het kantoor biedt een kleinschalige informele werk-omgeving, waar ruimte is voor ontwikkeling en eigen inbreng.

Het kantoor is van oudsher gevestigd in een monumentaal pand in het centrum van Haarlem.

Graag uw sollicitatie per e-mail aan:
mstam@kalbfleisch.nl
Kalbfleisch advocaten | T.a.v. mw.mr. M. Stam
Postbus 408 | 2000 AK Haarlem

www.kalbfleisch.nl

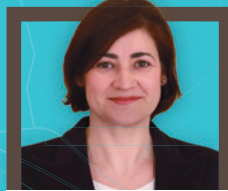
THE LEGAL INNOVATION EVENT
Lexpo 2019

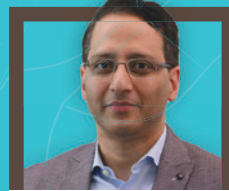
Heidi Gardner
Harvard
Distinguished Fellow

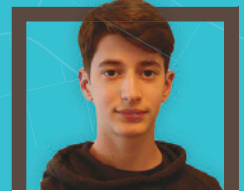
Mitchell Kowalski
Global Legal Innovator
& Author

Jenny Jones
Co-Founder &
Consultant at Metis LLP

Arup Das
ILTA Thought Leader
of the Year 2018

Marcus Weinberger
Ethical Hacker

Oz Benamram
Chief Knowledge Officer
at White & Case

Nandini Jolly
Founder &
CEO of CryptoMill

Richard Burcher
International Legal Pricing
Consultant at Validatum

Astrid Altmann
Head of Strategy, BD and
Marketing at Linklaters

Karl Chapman
Strategic Adviser
at EY Riverview Law

LEXPO - LEGAL INNOVATION WITHOUT THE HYPE

In just three years, **Lexpo** has become the number one event in Continental Europe when it comes to the latest trends in legal innovation. Internationally renowned speakers will discuss topics that are high on the agenda in every law firm and in-house legal department. Visit Lexpo.com for more information.

For more information go to:
www.lexpo.com

 8 - 9 APRIL
Park Plaza Amsterdam

af van de dekking en de premie. Aan volledige vergoeding hangt dus een prijskaartje.

KWALITEITSTOEZICHT

Uit de AFM Consumentenmonitor rechtsbijstandverzekeringen (voorjaar 2018) blijkt dat ongeveer de helft van de verzekerden niet of nauwelijks weet wat het maximumbedrag is voor de vergoeding van advocaatkosten. Driekwart van de mensen die kort daarvoor een claim hadden ingediend, vindt dat de rechtsbijstandverzekeraar heeft gehandeld in hun belang, terwijl 7 procent vindt dat er niet in hun belang is gehandeld. De gepeilde leden van de Consumentenbond geven rechtsbijstandverzekeraars gemiddeld een 7 voor de afhandeling van hun zaak. Toch vindt de bond de kwaliteit van de dienstverlening en het toezicht daarop een issue. Joyce Donat: 'Verzekerden kunnen de kwaliteit niet goed beoordelen. Bij één op de vijf verzekerden die rechtshulp kregen, begon de verzekeraar een procedu-

re. dat de AFM de informatieversterking en de claim- en klachtenbehandeling toetst.' Hoe vaak verzekeraars verzuimen de klant te informeren over de vrije advocaatkeuze weet de Consumentenbond niet. Joyce Donat: 'Daarover hebben wij geen cijfers.' Het Verbond van Verzekeraars heeft naar eigen zeggen niet de indruk dat het misgaat op dit punt.

Hoewel de Kwaliteitscode Rechtsbijstand voorschriften bevat voor individuele verzekeringsjuristen zijn er geen gedrags- en beroepsregels waaraan zij zich moeten houden. Alleen de advocaten in loondienst vallen onder het toezicht en tucht recht voor advocaten.

Volgens het Verbond van Verzekeraars hebben verzekerden genoeg mogelijkheden om een conflict over de aanpak van hun zaak aan te vechten. Oscar van Elferen: 'De verzekerde heeft recht op een onafhankelijke, door de verzekeraar betaalde, second opinion van een deskundige.' Verder kunnen klanten een klacht indienen bij de rechtsbijstandverzekeraar.

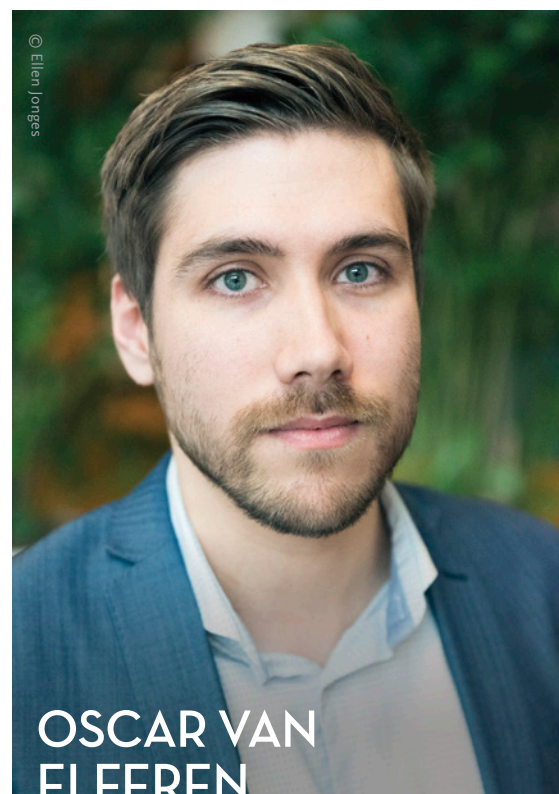
'Het wordt voor de verzekerde simpeler als de rechtshulpverlener van een verzekeraar aan dezelfde sancties kan worden onderworpen als een advocaat'

re. Verzekerden hebben vaak geen idee dat zij dan zelf advocaat mogen kiezen. Daarop worden zij vaak niet expliciet gewezen.'

Als er een gerechtelijke of administratieve procedure gevoerd gaat worden, moet de rechtsbijstandverzekeraar de klant informeren 'over de vrije keuze van rechtshulpverlener (waaronder een advocaat)', zo staat in de Kwaliteitscode Rechtsbijstand die de verzekeraars zelf hebben opgesteld. De Stichting toetsing verzekeringen (Stv) kijkt in opdracht van de AFM of rechtsbijstandverzekeraars zich aan de code houden. Joyce Donat van de Consumentenbond: 'De Stv is op papier onafhankelijk, maar wordt betaald door de sector. Wij hebben liever

Die laat de klacht behandelen door een andere jurist of – als dit geen oplossing biedt – door de directie. Daarnaast toetst het Klachteninstituut Financiële Dienstverlening (Kifid) de kwaliteit van de uitvoering. Volgens Ton Steinz zou het voor de verzekerde een stuk simpeler worden als de rechtshulpverlener van een verzekeraar aan dezelfde soort sancties kan worden onderworpen als een advocaat.

Bo Holthinrichs, die juridisch secretaris is van Kifid, denkt dat dit lastig wordt. 'De organisatie is contractueel aansprakelijk voor de kwaliteit van de dienstverlening. Als je individuele juristen tuchtrechtelijk verantwoordelijk wilt kunnen houden, zul je dat

OSCAR VAN ELFEREN

op dezelfde voet moeten doen als de advocaat, dus de rechtsbijstandjurist moeten opschalen naar een advocaat in loondienst. Maar dan heb je het in feite over een ander product en zullen de verzekeringspremies waarschijnlijk omhoog moeten. Overigens is het nu al zo dat je van een rechtsbijstandjurist dezelfde kwaliteit mag verwachten als van een advocaat.' Holthinrichs ziet meer in 'oplossingen aan de preventieve kant'. 'Je wilt dat consumenten geïnformeerd zijn over het profiel van de rechtsbijstandjurist. Dat kan met een register, een eigen opleiding en meer specialisatie.'

PROCEDEREN

Verzekeraars hebben niet aangetoond dat het financieel noodzakelijk is om de vergoedingen voor advocaten op voorhand te beperken. Aan de andere kant staat niet vast dat de beperkte dekking het recht op vrije advocaatkeuze illusoir maakt. Daarover moet de rechter oordelen in afzonderlijke zaken. Advocaten zouden volgens Ton Steinz bereid moeten zijn daarover te procederen, juist ook als de verzekeraar niet alle uren vergoedt. Steinz levert belangenloos de ammunitie via www.steinz.nl. ■